

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1271

Warszawa, 25 kwietnia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach - ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Piotra Zgorzelskiego.

(-) Władysław Bartoszewski; (-) Paweł Bejda; (-) Marek Biernacki; (-) Adam Dziędzic; (-) Andrzej Grzyb; (-) Dariusz Klimczak; (-) Agnieszka Maria Kłopotek; (-) Władysław Kosiniak-Kamysz; (-) Stefan Krajewski; (-) Radosław Lubczyk; (-) Mirosław Maliszewski; (-) Urszula Nowogórska; (-) Mirosław Adam Orliński; (-) Urszula Paślawska; (-) Krzysztof Paszyk; (-) Michał Pyrzyk; (-) Ireneusz Raś; (-) Wiesław Różyński; (-) Jarosław Rzepa; (-) Tadeusz Samborski; (-) Marek Sawicki; (-) Henryk Smolarz; (-) Zbigniew Sosnowski; (-) Magdalena Sroka; (-) Jacek Tomczak; (-) Stanisław Tomczyszyn; (-) Piotr Zgorzelski; (-) Zbigniew Ziejewski; (-) Jolanta Zięba-Gzik; (-) Bożena Żelazowska.

Ustawa

z dnia 2025 r.

**o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego
przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej**

W latach 1939-1946 nacjonałiści ukraińscy z Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA) oraz innych ukraińskich formacji nacjonalistycznych działających na ziemiach Kresów Wschodnich II RP (województwa wołyńskie, tarnopolskie, stanisławowskie, lwowskie, poleskie) oraz obecnych województw lubelskiego i podkarpackiego dokonali na ludności polskiej zbrodni ludobójstwa, mordując ponad sto tysięcy Polaków, głównie mieszkańców wsi, niszcząc ich mienie i doprowadzając do uchodźstwa z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej setek tysięcy Polaków. Apogeum tej zbrodni przypada na lipiec 1943 r., a symboliczną datą hekatombi Polaków z rąk ukraińskich nacjonalistów jest dzień 11 lipca, kiedy to w 1943 r. Polacy byli mordowani w około sto miejscowościach. Męczeńska śmierć za przynależność do narodu polskiego zasługuje na pamięć w formie dnia wyróżnianego corocznie przez państwo polskie, w którym będzie oddawany hołd ofiarom.

Art. 1

Dzień 11 lipca ustanawia się Narodowym Dniem Pamięci o Polakach - Ofiarach Ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2

Narodowy Dzień Pamięci o Polakach - Ofiarach Ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej jest świętem państwowym.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Uzasadnienie

Głównym celem projektu ustawy jest trwałe uczczenie pamięci męczeńskiej śmierci ponad stu tysięcy Polaków, głównie mieszkańców wsi, którzy zginęli z rąk nacjonalistów z Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA) oraz innych ukraińskich formacji nacjonalistycznych działających na ziemiach Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1939 – 1946.

Było to ludobójstwo ze szczególnym okrucieństwem – *Genocidium atrox*. Sposoby zadawania cierpień były wstrząsające a dokładna liczba ofiar dokonanego wówczas ludobójstwa nie jest znana. Wiele osób nie doczekało się godnego pochówku i upamiętnienia. Wśród zamordowanych obok Polaków byli także przedstawiciele innych mniejszości narodowych, a także Ukraińcy, którzy stanęli po stronie ofiar.

W dniu 22 lipca 2016 roku Sejm RP podjął uchwałę, w której oddał hołd ofiarom ludobójstwa dokonanego przez nacjonalistów ukraińskich na obywatelach II RP. Ustanowił również dzień 11 lipca – rocznicę apegeum zbrodni - Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP. Sejm wezwał do ustalenia miejsc zbrodni i ich oznaczenia, zapewnienia godnego pochówku wszystkim odnalezionym ofiarom, oddania należnej czci i szacunku niewinnie zamęczonym i pomordowanym, sporządzenia pełnych list ofiar.

Wypełniając wolę Kresowian i ich potomków, którzy od dziesiątków lat domagają się prawdy, posłowie wnioskodawcy ustawy wnoszą o ustanowienie dnia 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci o Polakach – Ofiarach Ludobójstwa dokonanego przez OUN – UPA na Kresach Wschodnich II RP jako święta państwowego. Byłoby to dobitne podkreślenie rangi tego dnia, który jest symbolem męczeństwa Polaków na Kresach Wschodnich II RP.

Oficjalne, państwowe uczczenie ofiar zbrodni wołyńskiej wpłynie pozytywnie na poprawę relacji polsko-ukraińskich. Bez prawdy nie da się zbudować pojednania i przebaczenia, „Nie o zemstę, lecz o pamięć wołają ofiary”.

Projekt ustawy o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter symboliczny i upamiętniający. Jego głównym celem jest trwałe wprowadzenie święta państwowego poświęconego pamięci ofiar zbrodni ludobójstwa, bez wprowadzania obowiązków organizacyjnych lub nakładów finansowych po stronie instytucji publicznych.

Projekt może pośrednio oddziaływać na administrację rządową, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje kultury, nauki i edukacji, które mogą w sposób symboliczny włączać się w upamiętnienie dnia 11 lipca. Nie nakłada jednak na te podmioty żadnych obowiązków organizacyjnych ani zadań finansowanych ze środków publicznych.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą żadnych skutków finansowych dla budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie przewiduje wydania projektów podstawowych aktów wykonawczych.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Ustawa o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

--

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

1. Zidentyfikowany problem:

Projekt ustawy ma na celu trwale upamiętnienie Polaków – ofiar zbrodni dokonanych przez ukraińskich nacjonalistów w latach 1939–1946 na terenach Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej oraz obecnych województw podkarpackiego i lubelskiego. W wyniku zaplanowanych i skoordynowanych działań formacji takich jak Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Ukraińska Powstańcza Armia (UPA) oraz innych ukraińskich ugrupowań nacjonalistycznych, śmierć poniosło ponad 100 tysięcy obywateli polskich (w niektórych źródłach historycznych ponad 150 tysięcy), głównie ludności cywilnej, w tym w szczególności mieszkańców wsi.

Pomimo uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 lipca 2016 r., w której dzień 11 lipca został uznany za Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej, brak jest dotąd aktu rangi ustawowej, który nadawałby temu dniu status święta państwowego. W opinii wnioskodawców jedynie forma ustawowa stanowi dostateczny wyraz hołdu wobec ofiar oraz realizację społecznego oczekiwania środowisk Kresowian i ich potomków.

2. Proponowane rozwiązania:

Proponowanym rozwiązaniem jest uchwalenie ustawy ustanawiającej dzień 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci o Polakach – Ofiarach Ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA oraz nadanie mu charakteru święta państwowego.

3. Skutki braku zmian:

Brak zmian oznaczałby dalsze pomijanie rocznicy zbrodni wołyńskiej w katalogu świąt państwowych, co może być odbierane jako lekceważenie ofiar i ich rodzin oraz jako niespełnienie oczekiwań społecznych dotyczących historycznej sprawiedliwości i godnego upamiętnienia.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

☒ Tak

☐ Nie

W toku prac legislacyjnych oraz wcześniejszych inicjatyw politycznych i społecznych dotyczących upamiętnienia ofiar ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na ludności polskiej Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej, rozważano różnorodne rozwiązania alternatywne, zarówno o charakterze symbolicznym, jak i prawnym. I, tak:

- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 lipca 2016 r., w której dzień 11 lipca ustanowiono Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP. Miała ona charakter deklaracyjny i nie tworzyła normy powszechnie obowiązującej – jej skutki były przede wszystkim symboliczne, a praktyczna ranga dnia pamięci pozostawała ograniczona.

- Wielokrotne próby legislacyjne w latach 2016–2018, obejmujące m.in. projekty ustaw o Narodowym Dniu Pamięci Męczeństwa Kresowian (2016 r.), o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa (2017 r.), a także projekty zakładające nowelizację ustawy o IPN i Kodeksu karnego. Żaden z tych projektów nie został uchwalony w trybie ustawowym – w części przypadków sprzeciw zgłaszała Rada Ministrów, wskazując m.in. na zbyt wąski zakres podmiotowy (np. ograniczenie sprawców do OUN i UPA), na nieprecyzyjność projektowanych zmian karnych oraz na dublowanie już istniejących regulacji lub procedur ustawodawczych toczących się równolegle.

- Podejmowano także liczne działania społeczne, edukacyjne i samorządowe, w tym inicjatywy organizowane przez środowiska kresowe i kombatanckie. W wielu miastach organizowane są lokalne uroczystości rocznicowe oraz działania edukacyjne. Jednakże brak jest spójnej, ogólnokrajowej regulacji, która nadawałaby 11 lipca oficjalny i jednolity charakter w skali państwa.

Wszystkie powyższe rozwiązania – mimo ich znaczenia historycznego i moralnego – nie osiągnęły celu w postaci powszechnego, instytucjonalnego i ustawowego upamiętnienia ofiar. Charakter uchwał i inicjatyw lokalnych jest nieobowiązujący, a niepowodzenia wcześniejszych projektów ustawowych wskazują na potrzebę wypracowania zrównoważonego, prawnie spójnego i precyzyjnego aktu normatywnego.

Obecny projekt ustawy zakłada nadanie Narodowemu Dniu Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA – statusu święta państwowego, co:

- nadaje upamiętnieniu formalną, jednoznaczną i trwałą rangę;
- zobowiązuje organy państwowe do aktywnego uczestnictwa w obchodach;
- umożliwia prowadzenie działań edukacyjnych i medialnych na skalę krajową;
- wypełnia wolę rodzin ofiar, środowisk kombatanckich i patriotycznych, które od wielu lat domagają się godnego uhonorowania ofiar tej zbrodni;
- tworzy normę o charakterze prawnym, a nie jedynie symbolicznym, co zwiększa efektywność pamięci historycznej w przestrzeni publicznej.

W konsekwencji, proponowane rozwiązanie stanowi najbardziej adekwatną, skuteczną i sprawiedliwą odpowiedź państwa polskiego na potrzebę uhonorowania ofiar ludobójstwa na Kresach Wschodnich, a jego wybór jest uzasadniony zarówno względami moralnymi, jak i potrzebą systemowej spójności legislacyjnej.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie nowego święta państwowego – Narodowego Dnia Pamięci o Polakach – Ofiarach Ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej, obchodzonego corocznie w dniu 11 lipca. Celem regulacji jest instytucjonalizacja pamięci o ofiarach zbrodni ludobójstwa dokonanych w latach 1939–1946 przez ukraińskich nacjonalistów, głównie na ludności cywilnej.

a) Ocena spójności projektowanych rozwiązań z dotychczasowymi regulacjami

Projektowana ustawa pozostaje spójna z aktualnym porządkiem prawnym, w tym z:

- katalogiem obowiązujących świąt państwowych (np. Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego),
- zasadami ustanawiania świąt państwowych bez nadania im charakteru dnia wolnego od pracy (analogicznie jak np. Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 17 września).

Ustawa nie ingeruje w istniejące przepisy prawa karnego, ustrojowego ani administracyjnego, nie tworzy nowych obowiązków prawnych dla obywateli ani instytucji, poza symboliczną i organizacyjną rolę organów państwowych w obchodach. Jednocześnie projekt nie stoi w sprzeczności z uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 lipca 2016 r., w której dzień 11 lipca uznano za Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej. Przeciwnie – projektowana ustawa systematyzuje i wzmacnia rangę tej daty, nadając jej charakter święta państwowego w randze ustawy, a nie jedynie aktu deklaratywnego. W ten sposób projekt wypełnia istniejącą lukę legislacyjną i odpowiada na społeczne oczekiwania dotyczące instytucjonalizacji pamięci o ofiarach.

b) Ocena zgodności projektowanych rozwiązań z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z Konstytucją RP, w szczególności z:

- art. 6 ust. 2, który zobowiązuje władze publiczne do pielęgnowania tradycji narodowej;
- art. 73, gwarantującym wolność twórczości i działalności kulturalnej, w tym upamiętnianie wydarzeń historycznych;
- art. 2, w zakresie zasad państwa prawnego – ustawa nie narusza zasady proporcjonalności ani zasady pewności prawa.

Projekt nie wprowadza przepisów ograniczających prawa lub wolności obywatelskie, nie zawiera także przepisów karnych ani sankcji administracyjnych – jego charakter jest wyłącznie symboliczno-pamiątkowy.

c) Ocena zgodności projektowanych rozwiązań z prawem Unii Europejskiej i prawem międzynarodowym

Projekt ustawy nie podlega harmonizacji z prawem Unii Europejskiej. Nie wchodzi w zakres przedmiotowy prawa UE, nie dotyczy swobód rynku wewnętrznego, prawa gospodarczego, pracy, ochrony środowiska, ani innego obszaru regulowanego przez prawo wspólnotowe.

Ustawa pozostaje również w zgodzie z normami prawa międzynarodowego, w tym:

- Konwencją o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa z 9 grudnia 1948 r.,
- zasadami ONZ dotyczącymi ochrony pamięci historycznej i godności ofiar masowych zbrodni.

Nie zawiera przepisów dotyczących polityki zagranicznej ani nie narusza zobowiązań międzynarodowych Polski.

d) Uzasadnienie terminu wejścia w życie ustawy oraz rozwiązań przejściowych i dostosowujących

Projekt ustawy przewiduje wejście w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, co znajduje uzasadnienie w symbolicznym charakterze regulacji oraz potrzebie umożliwienia możliwie szybkiego wdrożenia obchodów Narodowego Dnia Pamięci.

Ustawa nie wymaga przepisów przejściowych ani dostosowujących, gdyż:

- nie nakłada obowiązków finansowych lub organizacyjnych na administrację publiczną,
- nie ingeruje w uprawnienia obywateli ani instytucji,
- nie przewiduje tworzenia nowych organów ani zmian instytucjonalnych.

Termin wejścia w życie zapewnia elastyczność organizacyjną dla władz publicznych w zakresie przygotowania obchodów i materiałów informacyjnych, nawet jeśli pierwszy Dzień Pamięci przypadnie już wkrótce po ogłoszeniu ustawy.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projekt ustawy ma charakter symboliczny i edukacyjno-historyczny – jego celem jest ugruntowanie w świadomości społecznej pamięci o zbrodniach dokonanych przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej oraz zapewnienie corocznego, oficjalnego upamiętnienia ofiar. Regulacja nie pociąga za sobą skutków finansowych ani prawnych dla obywateli, przedsiębiorstw czy instytucji gospodarczych, lecz wywołuje istotne społeczne i kulturowe skutki niemierzalne, zwłaszcza w zakresie polityki historycznej, pamięci zbiorowej i postaw obywatelskich..

a) Podmioty, na które oddziałuje projekt:

- Społeczeństwo polskie – ze szczególnym uwzględnieniem rodzin ofiar zbrodni OUN-UPA, mieszkańców dawnych Kresów Wschodnich i ich potomków;
- Wspólnoty lokalne i organizacje pozarządowe zajmujące się upamiętnianiem historii Kresów;
- Instytucje kultury, nauki i edukacji, które mogą korzystać z okazji do organizowania wydarzeń historyczno-edukacyjnych;
- Organy administracji publicznej (symbolicznie – w zakresie ewentualnego wsparcia obchodów);
- Instytut Pamięci Narodowej – w aspekcie merytorycznego współudziału w dokumentowaniu i upamiętnianiu zbrodni.

b) Liczebność wskazanych podmiotów:

- Liczbę rodzin ofiar szacuje się na setki tysięcy osób – bezpośrednich potomków oraz członków środowisk kresowych w kraju i na emigracji;
- Instytucje zainteresowane tematyką kresową to dziesiątki organizacji i stowarzyszeń, m.in. Towarzystwo Miłośników Kresów Wschodnich, Fundacja "Pamięć i Tożsamość", lokalne oddziały IPN;
- W skali całego kraju wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, szkoły, biblioteki i instytucje kultury mogą uczestniczyć w działaniach związanych z obchodami.

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty (ujęcie niemierzalne):

- Zwiększenie poczucia sprawiedliwości symbolicznej u rodzin ofiar i środowisk kresowych, poprzez oficjalne uznanie ich cierpienia na poziomie państwowym;
- Ugruntowanie pamięci historycznej i poszerzenie wiedzy społecznej o ludobójstwie na Kresach;
- Promowanie wartości patriotycznych i tożsamości narodowej, zwłaszcza wśród młodego pokolenia;
- Możliwość integracji społeczności lokalnych wokół wspólnego dziedzictwa pamięci;
- Zwiększenie działalności edukacyjnej i badawczej w zakresie historii Kresów i zbrodni ludobójstwa.

d) Skutki pozytywne (korzyści) i skutki negatywne (koszty):

1. Pozytywne skutki (korzyści):

- Symboliczne zadośćuczynienie pamięci ofiar;
- Wzmocnienie kultury pamięci i spójności społecznej;
- Aktywacja instytucji edukacyjnych i kulturalnych wokół tematyki historycznej;
- Popularyzacja rzetelnych badań naukowych na temat zbrodni OUN-UPA.

2. Negatywne skutki (koszty):

- Potencjalne ryzyko kontrowersji w relacjach polsko-ukraińskich, jednak z drugiej strony – przejrzystość i prawda historyczna mogą stanowić fundament uczciwego dialogu i pojednania..

Źródła danych, metodyka i założenia

Źródła danych – W analizie społecznych skutków projektowanej ustawy wykorzystano następujące źródła:

- dane historyczne zgromadzone i opublikowane przez Instytut Pamięci Narodowej – w szczególności opracowania dotyczące zbrodni ludobójstwa na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej,
- publikacje naukowe i monografie autorstwa Władysława i Ewy Siemiaszków dokumentujące skalę i charakter zbrodni dokonanych przez OUN-UPA (m.in. dwutomowe dzieło: *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945*),
- dane demograficzne i geograficzne z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego – wykorzystywane pomocniczo w celu określenia szacunkowej liczby osób, których rodziny lub przodkowie pochodzą z dawnych Kresów Wschodnich,
- raporty organizacji społecznych, m.in. Stowarzyszenia Upamiętniania Polaków Pomordowanych na Wołyniu, Fundacji "Kresy w Potrzebie" oraz Towarzystwa Miłośników Kresów Wschodnich, aktywnie działających w sferze pamięci narodowej,
- dokumenty sejmowe – w tym treść uchwały Sejmu RP z 22 lipca 2016 r. (M.P. 2016 poz. 726) oraz wcześniejsze wersje projektów ustaw z lat 2016, 2017 i 2018.

Metodyka – Ocena skutków społecznych projektu ma charakter jakościowy i opiera się na analizie wpływu symbolicznych i edukacyjno-historycznych regulacji prawnych na: świadomość obywateli (w tym kreowanie polityki historycznej), aktywność środowisk kresowych i rodzin ofiar, działania instytucji nauki, kultury i edukacji oraz integrację społeczną oraz budowanie wspólnej pamięci narodowej.

Zastosowano metodę studium przypadku (ang. case study) z uwzględnieniem analogicznych form upamiętnień na poziomie państwowym, np. Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa w Rwandzie, czy Ormiańskiego Dnia Pamięci. W ramach metody porównawczej odniesiono się także do ustawodawstw innych krajów, w których upamiętnienia ofiar ludobójstw mają charakter świąt narodowych.

Założenia – Przyjęto, że ustawa wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, co umożliwi najbliższe obchody w dniu 11 lipca po publikacji aktu prawnego. Przyjęto, że efekt społeczny ustawy będzie odczuwalny w wymiarze długofalowym, jako wzmocnienie świadomości historycznej, kulturowej i obywatelskiej. Uwzględniono, że wpływ regulacji będzie głównie niemierzalny i oparty na wartościach symbolicznych, moralnych i pamięciowych.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa ma charakter symboliczny i upamiętniający, co oznacza, że nie przewiduje ona wprowadzenia nowych obowiązków administracyjnych, podatkowych ani

organizacyjnych dla podmiotów gospodarczych. Niemniej jednak, zgodnie z zasadami oceny skutków regulacji, dokonano oceny możliwego pośredniego wpływu regulacji na gospodarkę.

a) Podmioty, na które wpływa projekt:

- jednostki sektora kultury i edukacji, takie jak muzea, biblioteki, instytucje edukacyjne, które mogą podejmować dobrowolne inicjatywy upamiętniające,
- wydawnictwa historyczne i medialne, które mogą zwiększyć aktywność wokół tematyki kresowej w okresie rocznicy,
- organizacje pozarządowe zajmujące się polityką pamięci, w tym fundacje i stowarzyszenia działające w sferze dziedzictwa Kresów,
- przedsiębiorstwa z branży eventowej, medialnej i reklamowej – w zakresie organizacji debat, konferencji, wystaw itp.

b) Liczebność wskazanych podmiotów:

- W Polsce działa ok. 1 800 muzeów i instytucji kultury, z czego kilkanaście posiada ekspozycje lub zasoby dotyczące Kresów Wschodnich.
- Wydawnictwa historyczne i edukacyjne stanowią istotny sektor rynku książki – szacuje się, że około 50–100 podmiotów systematycznie publikuje treści związane z historią XX wieku.
- Zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń o profilu kresowym jest w Polsce kilkadziesiąt, w tym m.in. Fundacja Kresy w Potrzebie, Stowarzyszenie Pamięci Polskich Kresów, Towarzystwo Miłośników Kresów Wschodnich.
- Branża eventowa i medialna obejmuje szerokie spektrum firm – potencjalnie każda z kilku tysięcy firm działających w tym obszarze może być odbiorcą regulacji, choćby pośrednio (np. organizując wydarzenia lokalne lub okolicznościowe).

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty:

Projekt nie nakłada na wymienione podmioty żadnych obowiązków ustawowych, dlatego jego wpływ należy ocenić jako dobrowolny i okazjonalny. Niektóre podmioty mogą wykorzystać nowe święto do organizacji wydarzeń, publikacji, działań edukacyjnych lub społecznych, lecz będzie to wynikać z ich własnej inicjatywy, a nie z mocy ustawy.

d) Skutki pozytywne (korzyści) i skutki negatywne (koszty):

1. Skutki pozytywne (korzyści):

- Możliwość wykorzystania święta jako okazji do działalności wydawniczej i edukacyjnej,

- Wzrost zainteresowania historią Kresów, co może wpłynąć pozytywnie na sprzedaż książek, filmów dokumentalnych i organizację wydarzeń historycznych,
- Wzmocnienie pozycji instytucji zajmujących się dziedzictwem narodowym i pamięcią historyczną.

2. Skutki negatywne (koszty):

- Brak wymiernych kosztów dla podmiotów gospodarczych – projekt nie wiąże się z dodatkowymi obowiązkami organizacyjnymi ani kosztami.

Źródła danych, metodyka i założenia

Źródła danych - Baza REGON (GUS) – dane o liczbie instytucji kultury i podmiotów gospodarczych, Krajowy Rejestr Sądowy – dane o fundacjach i stowarzyszeniach, Biblioteka Narodowa – zestawienia wydawnictw i publikacji o tematyce kresowej, Statystyki GUS i raporty branżowe dotyczące sektora eventowego i wydawniczego.

Metodyka - Analiza miała charakter szacunkowy i jakościowy, skoncentrowany na identyfikacji potencjalnych grup odbiorców regulacji. Przyjęto, że brak obowiązków prawnych i kosztów oznacza, że wpływ gospodarczy regulacji będzie niewielki, okazjonalny i dobrowolny.

Projekt ustawy nie przewiduje organizacji obchodów finansowanych ze środków publicznych. Wpływ regulacji na gospodarkę będzie głównie symboliczny, związany z okazjonalnym zainteresowaniem tematyką kresową w mediach, kulturze i edukacji.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ustawy o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter symboliczny i upamiętniający. Jego głównym celem jest trwałe wprowadzenie święta państwowego poświęconego pamięci ofiar zbrodni ludobójstwa, bez wprowadzania obowiązków organizacyjnych lub nakładów finansowych po stronie instytucji publicznych. W konsekwencji, projekt nie przewiduje wydatków budżetowych ani nie generuje skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

a) Podmioty, na które wpływa projekt (pośrednio):

Projekt może pośrednio oddziaływać na administrację rządową, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje kultury, nauki i edukacji, które mogą w sposób symboliczny włączać się w upamiętnienie dnia 11 lipca. Nie nakłada jednak na te podmioty żadnych obowiązków organizacyjnych ani zadań finansowanych ze środków publicznych.

b) Liczebność grupy wskazanych podmiotów:

W skali ogólnokrajowej są to wszystkie jednostki administracji publicznej – łącznie ok. 2 500 jednostek samorządu terytorialnego, kilkaset jednostek administracji rządowej oraz instytucje kultury i edukacji publicznej (muzea, szkoły, uczelnie).

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty:

Projekt nie nakłada żadnych obowiązków organizacyjnych ani finansowych. Uczestnictwo w obchodach dnia pamięci ma charakter dobrowolny i symboliczny. Nie przewiduje się również dni wolnych od pracy, obowiązkowych uroczystości ani kampanii finansowanych z budżetu państwa.

d) Wpływ kwotowy na dochody i wydatki podmiotów:

Projekt nie generuje skutków finansowych – zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków – dla budżetu państwa ani dla jednostek samorządu terytorialnego. Nie przewiduje się dodatkowych nakładów ani transferów środków publicznych.

Źródła danych, metodyka i założenia przyjęte do obliczeń

Ocena opiera się na analizie treści projektowanej ustawy oraz porównaniu z innymi aktami normatywnymi o charakterze symbolicznym (np. ustanowienie świąt państwowych bez dnia wolnego od pracy). Dane liczebne dotyczące jednostek samorządu terytorialnego i administracji rządowej pochodzą z rejestrów Głównego Urzędu Statystycznego oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przyjęto założenie braku wprowadzenia obligatoryjnych form celebracji ani wydatków promocyjnych finansowanych ze środków publicznych.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy ma charakter deklaratywno-pamiętkowy i nie przewiduje wprowadzenia regulacji, które wiązałyby się z koniecznością ponoszenia nakładów finansowych przez

administrację rządową lub samorządową. Ustanowienie Narodowego Dnia Pamięci ma na celu wyłącznie symboliczne upamiętnienie ofiar zbrodni ludobójstwa i nie wprowadza obowiązków organizacyjnych czy finansowych dla instytucji publicznych, co przesądza o braku potrzeby wskazywania źródeł finansowania projektu.

a) Czy konieczne jest pozyskanie dodatkowych środków na sfinansowanie skutków finansowych projektu?

Nie. Projekt ustawy nie pociąga za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W szczególności: nie ustanawia dnia wolnego od pracy, nie przewiduje dofinansowań ani rekompensat, nie nakłada obowiązków skutkujących koniecznością ponoszenia wydatków przez podmioty publiczne.

b) Źródła pozyskania tych dodatkowych środków

Nie dotyczy – brak konieczności pozyskiwania dodatkowych środków.

Źródła danych, metodyka i założenia przyjęte do obliczeń

Ocena skutków finansowych oparta została na analizie treści projektu ustawy oraz założeń wskazanych w uzasadnieniu, z którego jednoznacznie wynika, że projekt nie tworzy podstawy do wydatkowania środków publicznych. Brak zapisów o jakichkolwiek skutkach finansowych potwierdza, że ustawa ma charakter symboliczno-pamiątkowy i nie wywołuje skutków budżetowych.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

☒ Nie

Tak, ponieważ:

☐ określa plan przyznania lub zmiany pomocy państwa (art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej);

☐ zawiera przepisy techniczne (dyrektywa (UE) 1535/2015);

☐ dotyczy dziedziny podlegającej kompetencji Europejskiego Banku Centralnego (art. 127 ust. 4 tiret drugie TfUE);

☐ ma zastosowanie do usług świadczonych przez usługodawców (dyrektywa 2006/123/WE);

☐ dotyczy innych niż wymienione wyżej dziedzin objętych procedurą notyfikacyjną.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, nie przewiduje przyznania lub zmiany pomocy państwa, nie odnosi się do kompetencji Europejskiego Banku Centralnego, nie dotyczy świadczenia usług przez usługodawców w rozumieniu przepisów prawa UE, ani żadnej innej dziedziny objętej procedurą notyfikacyjną. W związku z powyższym projekt nie podlega procedurze notyfikacyjnej przewidzianej w przepisach prawa Unii Europejskiej.

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Projekt ustawy nie zawiera regulacji, które określałyby zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej w rozumieniu art. 34 ust. 2a Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Wdrożenie projektowanych przepisów nie będzie skutkowało dodatkowymi obciążeniami administracyjnymi dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców. Projekt ustawy ma charakter symboliczno-pamięciowy i nie wpływa na sferę obowiązków administracyjnych podmiotów gospodarczych.

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Projekt ustawy nie zawiera przepisów regulacyjnych ani nie określa wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych. Ustawa nie dotyczy kwestii uznawania kwalifikacji zawodowych ani nie ingeruje w mechanizmy związane ze swobodnym przepływem usług w Unii Europejskiej.

Warszawa, 8 maja 2025 r.

BEOS-WPEiM-781/25

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Piotr Zgorzelski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje ustanowienie dnia 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci o Polakach – Ofiarach Ludobójstwa dokonanego na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej przez członków Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) i Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA) oraz nadanie mu charakteru święta państwowego (art. 1 i art. 2).

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (art. 3 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu nie należą do materii regulacji prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 8 maja 2025 r.

BEOS-WPEiM-782/25

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ustanowieniu 11 lipca Dniem Pamięci o Polakach – ofiarach ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Piotr Zgorzelski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt przewiduje ustanowienie dnia 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci o Polakach – Ofiarach Ludobójstwa dokonanego na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej przez członków Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) i Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA) oraz nadanie mu charakteru święta państwowego (art. 1 i art. 2).

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Autor:
Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/